

Az MTA Könyvtár és Információs Központ 2018. évi munkaterve

Bevezető

Az MTA Könyvtár és Információs Központ 2018. évi munkatervében kiemelt helyet kap a Könyvtár tudományos kutatói tevékenységének intézményesítése, az Országos Könyvtári Rendszer kialakításában való szakértői munkánk folytatása és a 2019-től érvényes stratégiai célok meghatározása. Továbbra is fontos az akadémiai intézeti szakkönyvtárakkal való együttműködés, a kialakuló Országos Könyvtári Platformhoz való közös csatlakozás lehetősége. A jelenlegi stratégiai tervünk alapján folytatjuk a digitalizálást és a retrospektív konverziót, a hagyományos könyvtári és levéltári feladataink mellett fontos szerepet kap a két országos közfeladat ellátása, az Elektronikus Információszolgáltatás (EISZ) és a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) működtetése és fejlesztése. A könyvtár a következő évben szeretné folytatni könyvkiadói tevékenységét az itt található értékes művek és kéziratok tanulmányal, esetenként fordítással ellátott hasonmás kiadásával.

Irányítás, menedzsment

A Könyvtár stratégiai ciklusa 2018-ban véget ér, az év folyamán különböző elemzésekkel alátámasztott új célkitűzéseket dolgozunk ki 2019-2023 időszakra. A felmérés alapján meghatározzuk azokat a területeket, amelyek fejlesztésre szorulnak, és ezek alapján lépünk előre.

Továbbra is részt veszünk az országos könyvtárszakmai döntések előkészítésében, véleményezésében.

Aktív részt vállalunk a szakkönyvtárak együttműködést szolgáló 2 napos konferencia megszervezésében és lebonyolításában., mely az európai trendek megismerését és a szakkönyvtári stratégiák kialakítását tűzte ki célul.

Az Országos Széchényi Könyvtár koordinálása alatt létrejövő modern technikai alapokon nyugvó szolgáltatási megoldás, az Országos Könyvtári Rendszer kialakítása során feladatunk lesz az új országos közös katalógusba való adatszolgáltatás, ezen kívül szakmai támogatást nyújtunk a MARC21 szabványra átálló Országos Könyvtári Rendszerhez csatlakozó könyvtáraknak

Az akadémiai kutatóhálózat szakkönyvtárait továbbra is szakmai tájékoztatással és lehetőségek szerinti együttműködéssel szeretnénk segíteni (szakmai nap, workshop, képzés).

Nemzetközi együttműködéseinket a Bibliothèque Nationale et Universitaire-rel (Strasbourg), az Institut für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde-dal, a Taiwani Nemzeti Könyvtárral, a kínai Dunhuang Akadémiával tovább erősítjük, megpályázzuk a 2023-as LIBER (Európai Kutatókönyvtárak Egyesülése) éves konferencia rendezői jogát.

2018. június 18-21. között házigazdái leszünk a European Association of Middle East Librarians által szervezett éves konferenciának.

Szakmai továbbképzés

Együttműködést kezdeményeztünk a Könyvtári Intézettel, ennek eredményeképpen 2018 folyamán az MTA KIK – országos közfeladatainak megfelelően – 2 új országos képzést szervez kifejezetten szakkönyvtári könyvtárosok továbbképzésére. Az EISZ adatbázisokra és az MTMT adminisztrátori feladatokra alapuló tanfolyamokon igyekszünk tájékoztatni a kollégákat tudománymetriai és open access, open science kérdésekben.

Továbbra is nagy hangsúlyt fektetünk munkatársaink továbbképzésére. A külső szakemberek által tartott továbbképzéseket kiegészítjük belső képzésekkel. Könyvtárunk munkatársai, akik egy-egy szakterület felelősei, csoportos oktatás formájában adják át a kollégáknak az intézményben meglévő tudást.

Könyvkiadás

2018-ban is folytatjuk megélénkült könyvkiadói tevékenységünket. Értékes gyűjteményeinket bemutató katalógussorozatunkban 2018-ban a Brill Kiadóval közösen jelentetjük meg Keleti Gyűjteményünkben található *perzsa kéziratok katalógusát*, a Kézirattári anyagokból pedig a *Görgei Artúr iratait* számba vevő katalógust adjuk ki.

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára közleményei sorozatot újraindítva közreadjuk – Kónya Sándor *...Magyar akadémia állíttassék fel...* : akadémiai törvények, alapszabályok, ügyrendek, 1827-1990 című könyve folytatásaként – az 1990–2015 közötti időszakra vonatkozó akadémiai törvények, alapszabályok, ügyrendek, szövegváltozatait, valamint az MTA Könyvtár és Információs Központ Budapest, V. kerület Arany János utcai székházának épülettörténetét könyvtárrá alakításának 30. évfordulója alkalmából.

Ezek kívül jövőre kiadjuk a Keleti Gyűjtemény *Oriental Reprints* sorozatában Uray Géza tibetista idegen nyelven megjelent munkáit Orosz Gergely bevezető tanulmányával, valamint a *Kaufmann-gyűjtemény*, *Nachmanides: Iggeret ha-Kodes* című kéziratát Zsom Dóra fordításában *Lichniae* sorozatunk következő köteteként.

NKA támogatással közreadjuk a könyvtár munkatársai által összeállított MARC21 átállás módszertani kiadványát és Varga András régi könyves feldolgozást segítő módszertani kiadványát Régi könyves ABC címmel.

Számos partnerintézménnyel közösen jelentetünk meg kiadványokat:

- Az *Europa Humanistica* sorozatban a Institut de recherche et d'histoire des textes, CNRS, Paris és az MTA KIK közös kiadása lesz a *Janus Pannoniusról* szóló mű a Brepols kiadónál.
- Az Országos Széchényi Könyvtárral együttműködve Xystus Schier ágoston rendi szerzetes értekezését a *Corvin Mátyás budai királyi könyvtárának létrejöttéről, bonyatlásáról, pusztulásáról és a maradványairól* (1766).
- Az SZTE BTK Régi Magyar Irodalom Tanszékkal együttműködve az Adattár XVI-XVIII. századi szellemi mozgalmainak történetéhez sorozatban az *Erdélyi Könyvesházak* 5. kötetet.
- A Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa (GWZO) és az Eszterházy Károly Egyetem Kulturális Örökség Tanszékkal együttműködve az Armenian

Heritage in Carpathian Basin sorozatban a *Csík-szépvízben található könyvtár állományát bemutató katalógust,*

- A Kárpát-medence magyar könyvtárainak régi könyvei sorozatban pedig a *gyulafehérvári és a dési ferencesek könyvtárában lévő régi könyvek katalógusát* jelentjük meg az EKE Kulturális Örökség Tanszék, az Erdélyi Magyar Egyesület és az SZTE BTK-val együttműködve.
- A burgenlandi tartományi kormány (Burgenland Landesregierung) együttműködve a Burgenländische Forschungen sorozatban *I. Eszterházy Pál könyvtárát* bemutató kötetet adunk ki.

Gyűjteménygondozás

2018-ban állományellenőrzést hajtottunk végre a törzsgyűjtemény Arany János utcai raktárban lévő könyvállományában.

REAL repozitórium – Open Access, Open Science törekvések

Folytatjuk a nyílt hozzáférési törekvéseinket, részt veszünk az NKFIH által kezdeményezett országos Open Science stratégia kialakításában. Fontos feladatunk továbbra is a magyar tudományos művek online elérhetőségét biztosítani. A repozitórium szoftverének technikai fejlesztése 2018-ban elengedhetetlen feladatunk, új gyűjtemények kialakítását tűztük ki célul az adatok, képek és a vegyes közlemények tárolására)

Retrospektív konverzió, rekatalogizálás

A törzsgyűjteményi állományból már szinte csak a szláv nyelvű anyagok retrokonverziója van hátra, a Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteményében még jelentős mennyiségű tétel vár feldolgozásra, amely 2018 folyamán prioritást élvez.

Digitalizálás

A stratégiában leírtaknak megfelelően folytatjuk a digitalizálást. 2018-ban szeretnénk sort keríteni elsősorban a mikrofilmen lévő Kárpát-medencei könyvtárak régi könyves anyagából készített egyedi felvételek digitalizálására, illetve az Arany János-emlékévhöz kapcsolódóan az Arany János-kéziratok digitalizálása élvez elsőbbséget. Tervbe vettük a keleti kézirataink és fanyomtatványaink közül a tibeti és mongol anyag digitalizálását.

Raktározás

A törökbálinti raktárfelújítást folytatjuk, 2017-ben az Akadimpex raktárterület tervezetése lezajlott, 2018-ban a felújítás, tömör raktár és fix polcos rész megépítése, digitalizáló szoba kialakítása és az egész épületegyüttes egységes tűzjelző rendszerének a kiépítése a feladat.

Az Arany János utcai és a Székházban lévő raktárakban folyamatosan figyeljük a páratartalom és a hőmérséklet változásait. A raktári részek felújítása és a légtechnika modernizálására csak a

rekonstrukció során lesz lehetőségünk. A raktározási körülmények stabilizálása mellett feladatunk az optimális fertőtlenítési és állománymegóvási technika megkeresése és alkalmazása.

Szolgáltatások

Rádiófrekvenciás azonosítás (RFID)

2018-ban elkezdjük a könyvtári állomány RFID rendszerrel való ellátását, a hagyományos olvasójegyeket RFID alapú olvasókártyára cseréljük, mely egyben belépőkártyaként és fénymásoló-kártyaként fog üzemelni.

Olvasótermi kölcsönzési modul bevezetése

2018 elején bevezetjük az ALEPH integrált könyvtári rendszer automatizált olvasótermi kölcsönzési modulját, mely gyorsítja a raktári kiszolgálást, egyszerűsíti a statisztikai adatszolgáltatást, és valós képet ad adott könyv forgási sebességéről, kihasználtságáról.

Akadémikus bibliográfia készítése

A 2018-ban folytatjuk a 2000 óta elhunyt akadémikusok tudományos és tudományos ismeretterjesztő műveinek bibliográfiáját, melyet az MTMT adatbázisba töltünk fel.

Open Journal System (OJS)

A sikeresen beindított OJS szolgáltatásunkat az év során bővíteni szeretnénk újabb szerkesztőségek bevonásával, a meglévők nyilvánossá tételével.

Kiállítások

Regiomontanus magyarországi működésének 550. évfordulója alkalmából közös kiállítást tervezünk a Csillagászati Kutatóintézettel, a Matematikai Kutatóintézettel az Országos Széchényi Könyvtárral együttműködésben.

A Keleti Gyűjteményben lévő perzsa kéziratokból nagyszabású kalligráfia-kiállítást tervezünk az Iráni Nagykövetség és a Magyar Állam támogatásával.

A Keleti Gyűjtemény meghívást kapott a kínai Dunhuang Akadémiától Stein Aurél-kiállítás rendezésére, melynek előkészítő tárgyalásai folyamatban vannak.

Országos hatókörű közfeladatok

Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT)

Az MTMT előtt álló legnagyobb feladat továbbra is az új szoftver fejlesztésének befejezése és használatba vétele. A biztató jelek ellenére a 2018-as finanszírozás kérdése is jelent bizonytalanságokat. Fontos fejlesztési irányok a tudomány- és szakterületi kategorizáció és a nemzetközi, szabványos szerzőazonosítók bevezetése.

Elektronikus Információs szolgáltatás (EISZ) Nemzeti program

Az EISZ Titkárság 2018-ra vonatkozó szakmai terve a Programtanács által június 9-én elfogadott beszerzési terven alapul.

2018-tól az EISZ központi költségvetésének keretösszege 1950 millió Ft-ra nő, amelyből 1900 millió Ft a tartalombeszerzésre, 50 millió Ft pedig működési költségekre és fejlesztésre fordítható. Az EMMI Oktatási Államtitkársága 1680 millió Ft értékben járul hozzá az egyetemek

előfizetéseinek fenntartásához. Az MTA 70 millió Ft keretösszegben nyújt speciális támogatást az akadémiai intézetek előfizetéseinek fenntartásához.

A beszerzés vonatkozásában léptékszerű tartalombővülés történik, mivel jövőre több mint 50 adatbázis, folyóiratsomag, e-könyv-csomag, tudományometriai szoftver stb. alkotja majd az EISZ portfólióját. A tagintézmények száma is folyamatosan növekszik, közel 200 hazai és határainkon túli közintézménynek szolgáltat az EISZ.

Elkülönítetten készítjük elő az MTA Titkárság a SOÁ Vizuális Történelmi Archívum megvásárlását, amelyben a MEH Kiemelt Társadalmi Ügyek Államtitkárságát és az EMMI Kultúráért Felelős Államtitkárságát szeretnénk bevonni.

A működési költségkeret terhére tervezzük a Compass platform fejlesztését a TTO-val együttműködésben megvalósítandó projekt során. A platform segítségével könnyen kikereshető és meghatározható egy-egy adatbázis hol érhető el hazánkban.

Az EISZ Titkárság létszáma bővül: 2017 decemberétől egy új kolléga közbeszerzési koordinátorként segíti az osztály munkáját, 2018 januárjában könyvtáros álláspályázatot írunk ki.

Speciális szolgáltatás

Tudományelemzési és Tudománypolitikai Osztály (TTO)

A TTO alapfeladatainak ellátásán túl számos országos jelentőségű programban tervez részt venni. Együttműködésben az EISZ Irodával elindítják a *Módszertani támogatás* programot a kutatásértékelést támogató eszközök szakszerű alkalmazásának támogatását, valamint együttműködnek a COMPASS szolgáltatás továbbfejlesztésében. Az MTMT Tudományometriai Szakbizottságának keretében támogatják az MTMT értékelési célokra való alkalmazásának fejlesztését (mint a nemzetközi gyakorlatokkal való összehangolás és a tudomány- és szakterületi kategorizáció bevezetése). A TTO részt kíván vállalni a tudományometriai eszközök használatának témájában indítandó akkreditált könyvtáros-képzésekben.

A nemzetközi projektek tapasztalataira alapozva az TTO külön kutatási irányként indítja el a társadalom- és bölcsészettudományok hatásmérésének tematikáját.

A 2017 decemberében benyújtott, osztrák partnerrel közös Interreg-pályázat sikeres elnyerése esetén a projekt (H2020-as program tervezése) megvalósítása.

Az osztály részt vesz egy 2016–2019 között megvalósuló konzorciális OTKA-projektben, és az MTA Életpálya Monitor projektjében. Együttműködik a KRTK Játékelmélet Lendület Csoportjával, a PTE Idegsebészeti Klinikájával (NAP program), valamint a Szent István Egyetem Élelmiszertudományi Kara és a CEU kutatóival.

Belső ellenőrzés

A 2018. évi ellenőrzési témák a következők:

- 2017. évi ellenőrzések során feltárt hiányosságok kapcsán tett intézkedési javaslatok végrehajtásának teljesülése,

- a készpénz, számlaforgalom, valamint a pénztár működésének ellenőrzése,
- Az MTA KIK integrált kockázatkezelési rendszerének ellenőrzése,
- Intézményi informatikai-rendszer működése.

Akadémiai levéltár

Az Akadémiai Levéltár kiemelt feladata 2018-ben is a kutató- és ügyfélszolgálat ellátása, és ehhez kapcsolódóan az új és a régi átvett anyagok rendezése, és az ezekben az iratokban levő átfedések megszüntetése, a jegyzékek digitalizálása lesz. 2018-ben is igyekszik a lehetőségeihez mérten ellenőrizni az MTA központi szerveinek, intézményeinek az iratkezelését, és a levéltárárett iratokat begyűjteni. Komoly munkát jelent minden évben az MTA Titkárságáról beérkező irattári anyag átvétele, az MTA Titkársága számára továbbra is ellátjuk a napi ügyvitelhez szükséges iratok előkeresését.

2018. február 23.

I. Mutatók az 51/2014. (XII. 10.) EMMI rendelet alapján

Mutatók	2017. évi tény	2018. évi terv
Heti nyitvatartási órák száma (a könyvtár székhelyén)	63	63
A tárgyévben a könyvtárat aktívan használók száma	2620	2650
A könyvtári honlap- látogatások száma	13297	14000
A könyvtár honlapja (teljes webhely) hány nyelven érhető el	2	2
A könyvtári honlap tartalomfrissítéseinek gyakorisága (alkalom/hónap átlagosan)	15	15
A könyvtári honlap tartalomfrissítésének száma összesen	180	180
A könyvtár által az Országos Dokumentumellátási Rendszerben szolgáltatott dokumentumok száma	890	900
A könyvtárban használható adatbázisok száma	42	42
A Web 2.0 interaktív könyvtári szolgáltatások száma, a szolgáltatásokat igénybe vevő használók száma	3 szolgáltatás 3689 felhasználó	3 szolgáltatás 4000 felhasználó
A könyvtári OPAC használatának gyakorisága (használat/év) (kattintás az OPAC-ra)	74013	75000
Tárgyévben a könyvtár által nyílt hozzáférésű publikációként elérhetővé tett dokumentumok száma	19656 (REAL gyarapodás)	20000
A kölcsönzések száma dokumentumtípusonként	könyv: 141775 folyóirat: 70773 microfilm, microfiche: 215	könyv: 142000 folyóirat: 71000 microfilm, microfiche: 220
Irodalomkutatások, témafigyelések száma	78	80

Mutatók	2017. évi tény	2018. évi terv
Fogyatékossgal élők könyvtárhasználatát segítő IKT eszközök száma	1	1
A fogyatékossgal élők számára akadálymentes szolgáltatások száma	3	3
A könyvtár által szervezett:		
digitális kompetenciafejlesztési, információkeresési ismereteket nyújtó nem formális képzések száma és azokon résztvevők száma	0	0
akkreditált képzések, továbbképzések száma és azokon résztvevők száma	0	0
könyvtárhasználati foglalkozások száma és azokon résztvevők száma	83 alkalom 877 fő	80 alkalom 850 fő
A könyvtár oktatást, képzést, könyvtári tevékenységeket támogató kiadványainak száma	0	0
Saját könyvtári hírlevél megjelenésének száma	77 blog bejegyzés	80 blog bejegyzés
A könyvtár megjelenésének száma a médiában	15	10
A használói elégedettségmérések száma, a válaszadó használók száma/alkalom (átlag)	3 fős próbavásárlói felmérés	1 használói elégedettségmérés / 250 válaszadóval
Az iskolai közösségi szolgálatot a könyvtárban teljesítők száma és a szolgálat fogadására a köznevelési intézményekkel kötött megállapodások száma	2 megállapodás 30 fő	3 megállapodás 35 fő
A könyvtárban foglalkoztatott önkéntesek száma	0	0
A könyvtárral írásos együttműködést kötő civil, határon túli, vállalkozói stb. partnerek száma/év	3	3

II. Gyűjteményfejlesztés

Mutatók	2017. évi tény	2018. évi terv
A könyvtári állomány éves gyarapodása	könyv: 6912 db folyóirat: 3626 egység fizikai hordozón: 8 elektronikusan: 1280 db	könyv: 7000 db folyóirat: 3500 egység fizikai hordozón: elektronikusan: 1500 db
Gyűjteményből tárgyévben apasztott dokumentumok száma	könyv: 112 db	könyv: 200 db
Kötelezpéldányként kapott és nyilvántartásba vett dokumentumok száma	913 db (könyv: 841 db folyóirategység: 70)	900 db
Az állományellenőrzés keretében ellenőrzött dokumentumok száma és %-os aránya az ellenőrizendő állományhoz képest	12235 / 1,3%	288000 / 32%

III. Gyűjteményfeltárás

Mutatók	2017. évi tény	2018. évi terv
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma	OPAC: 59144 rekord (rekat!) REAL: 24 164 rekord	OPAC: 70000 rekord (rekat!) REAL: 25 000 rekord
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma	40050	40000
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	0,45	0,45
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama napokban kifejezve	35 nap	33 nap
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének %-ában)	96%	98%

IV. Tudományos kutatás

Mutatók	2017. évi tény	2018. évi terv
A könyvtár összes publikációinak száma és ebből a könyvtár szakemberei által készített, nyomtatott vagy elektronikus formában megjelent publikációk száma	59 (MTMT)	70
Idegen nyelvű publikációk száma	8 (MTMT)	13
A könyvtár által kiadott kiadványok száma	10	13
A könyvtár szakemberei által tartott előadások száma	85	90
A könyvtár szakemberei által elvégzett szakértői tevékenységek száma	0	0
A könyvtár által szervezett konferenciák száma és az azokon résztvevők száma	4 alkalom 350 fő	4 alkalom 350 fő
A könyvtár szakembereinek konferencián való részvételének száma	85	85
Képzésben, továbbképzésen részt vett dolgozók száma	58 fő	40 fő

V. Rendezvény, kiállítás

Mutatók	2017. évi tény	2018. évi terv
A könyvtárban a tárgyévben szervezett helyi, megyei és országos szintű közösségi programok, rendezvények száma összesen és az azokon résztvevők száma	96 alkalom 4205 fő	100 alkalom 4200 fő
Tárgyévben szervezett konferenciák száma és az azokon résztvevők száma	4 alkalom 350 fő	4 alkalom 350 fő
A könyvtárban szervezett időszak kiállítások száma és látogatóinak száma	3 alkalom 6154 fő	2 alkalom 2000 fő
Egyéb rendezvényeken résztvevők száma	19 alkalom 1041 fő	20 alkalom 1000 fő

VI. Állományvédelem

Mutatók	2017. évi tény	2018. évi terv
Tárgyévben fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás, savtalanítás vagy egyéb aktív állományvédelmi intézkedésben részesült dokumentumok száma	450	300
Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	2722 (digitalizálás)	4000 (digitalizálás)